

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر

حق بیمه پرداخت کرده‌اند»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

«طرح تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند» که در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۱۰ با دو فوریت آن موافقت شد، در تاریخ ۱۳/۶/۱۳۹۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و جهت اظهار نظر به شورای نگهبان ارسال شد، لکن شورای محترم نگهبان در دو مورد نسبت به این مصوبه ایراد وارد کرد. کمیسیون محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در راستای رفع ایراد شورای نگهبان نسبت به مصوبه مجلس نسبت به اصلاح آن اقدام نمود. در ادامه ابتدا به تبیین ایرادات شورای نگهبان نسبت به مصوبه مجلس و مصوبه کمیسیون جهت رفع این ایرادات خواهیم پرداخت.

بررسی ایرادات شورای نگهبان نسبت به مصوبه

۱. شورای نگهبان در بند «۱» از ایرادهای خود، ماده واحده و تبصره «۱» آن را به دلیل اینکه به افزایش هزینه عمومی می‌انجامد و طریق تأمین هزینه‌های جدید نیز معین نشده است را مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی شناخته است. در این خصوص لازم به توضیح است که ماده واحده و تبصره «۱» مصوبه مجلس تکالیفی را برعهده سازمان تأمین اجتماعی نهاده است که بدین قرارند:

الف) پرداخت حقوق بازنشستگی متناسب با سنوات پرداخت حق بیمه برای کسانی که در سنین کمتر از شصت سال برای مردان و پنجاهوپنج سال برای زنان ازکارافتاده شده‌اند.

ب) پرداخت حقوق بازنشستگی به افرادی که به سن شصت سال برای مردان و پنجاهوپنج سال برای زنان رسیده و کمتر از ده سال حق بیمه پرداخت کرده‌اند با پرداخت مابه‌التفاوت حق بیمه اعم از حق کارگر و کارفرما تا ده سال به نرخ جاری.

ج) پرداخت مستمری به فرزندان و همسر بیمه شده متوفی که زیر ده سال سابقه پرداخت حق بیمه دارد بدون هیچ‌گونه شرطی.

حال با توجه به اینکه سازمان تأمین اجتماعی یک مؤسسه عمومی غیردولتی بوده و مطابق اصل هفتادوپنجم قانون اساسی طرح‌های قانونی که به افزایش هزینه عمومی می‌انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد و افزایش هزینه‌های سازمان تأمین اجتماعی افزایش هزینه‌های عمومی محسوب می‌شود، لذا این اصل شامل سازمان تأمین اجتماعی نیز می‌گردد و صرفاً در صورتی طرح پیشنهادی قابل طرح بوده است که نحوه تأمین هزینه جدید مشخص گردد.

۲. شورای نگهبان در بند «۲» از ایرادهای خود تبصره «۲» ماده واحده مبنی بر لغو بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی را به دلیل اینکه تبصره «۳» بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ به تصویب مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام رسیده است مغایر نظر تفسیری این شورا در خصوص اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی دانسته است.

مطابق این نظر تفسیری «هیچیک از مراجع قانونگذاری حق رد و ابطال و نقض و فسخ مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام ندارد، اما در صورتی که مصوبه مجمع مصلحت مربوط به اختلاف نظر شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی بوده مجلس پس از گذشت زمان معتدبه که تغییر مصلحت موجه باشد حق طرح و تصویب قانون مغایر را دارد...» به نظر می‌رسد به نظر شورای نگهبان هنوز زمان معتدبه که تغییر مصلحت را موجه نماید در خصوص این مصوبه نگذشته است.

بررسی اصلاح کمیسیون نسبت به مصوبه

کمیسیون در راستای رفع ایراد شورای محترم نگهبان در سطر دوم ماده واحده عبارت «سابقه پرداخت حق بیمه را دارند» را جایگزین عبارت «حق بیمه را پرداخت نموده‌اند» نموده است.

همچنین به موجب اصلاحی که کمیسیون در تبصره «۱» مصوبه انجام داده است عبارت «بدون در نظر گرفتن هر نوع شرطی» حذف و کلمه «همسران» جایگزین کلمه «همسر» شده است. کمیسیون در راستای رفع ایراد عدم تأمین بار مالی مورد نیاز برای اجرای مصوبه اقدام به جایگزینی عبارت زیر به جای متن تبصره «۲» مصوبه نموده است:

«سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است علاوه بر حق الثبت فعلی یکدرهزار به قیمت منطقه‌ای بابت حق الثبت اموال غیرمنقول دریافت و به ردیف خاصی در خزانه‌داری کل واریز نماید.

دولت مکلف است اعتبار مورد نیاز برای اجرای این قانون را از محل درآمدهای موضوع این تبصره پیش‌بینی نماید.»

مصوبه کمیسیون در رابطه با ایراد مغایرت مصوبه با اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی با توجه به تبصره «۲» اصلاحی احتمالاً رافع ایراد شورای نگهبان باشد؛ البته ممکن است این شورا در خصوص کافی بودن طریق جبران هزینه جدید، تبصره مزبور را از این جهت واجد ابهام بداند.

البته این تبصره به دلیل اینکه هزینه استفاده بعضی اشخاص از برخی مزایای قانونی را بر عده‌ای دیگر تحمیل می‌نماید، شبیه مغایرت با اصل چهل و ششم قانون اساسی (هرکس مالک حاصل کسب و کار مشروع خویش است) را دارد.

ایراد دوم شورای نگهبان نسبت به مغایرت تبصره «۲» مصوبه با مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام با توجه به اصلاح و تغییر محتوای این تبصره رفع شده است.

نتیجه‌گیری

اصلاحات انجام شده توسط کمیسیون با توجه به تبصره «۲» اصلاحی و تعیین محل تأمین بار مالی که اجرای این مصوبه ایجاد می‌نماید، به نظر رافع ایراد شورای نگهبان مبنی بر مغایرت مصوبه با اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی می‌باشد و البته شبیه عدم کفایت طریق جبران هزینه جدید وجود دارد. هرچند که اصلاح صورت گرفته به دلیل اینکه هزینه استفاده بعضی اشخاص از برخی مزایای قانونی را بر عده‌ای دیگر تحمیل می‌نماید، شبیه مغایرت با اصل چهل و ششم قانون اساسی (هرکس مالک حاصل کسب و کار مشروع خویش است) را نیز دارد.

ایراد دوم شورای نگهبان نسبت به مغایرت تبصره «۲» مصوبه با مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام با توجه به اصلاح و تغییر محتوای این تبصره رفع شده است.